

Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Katowicach
ul. Francuska 12, 40-015 Katowice
tel. (32) 253 77 98, fax. (32) 256 48 58
www.wkz.katowice.pl

Katowice dnia 11.08.2016 r.

K-RD 5130.14.2016.KL
RPW/7495/2016

2. dz. 170/17/16v.

DECYZJA

W SPRAWIE WPISANIA OBIEKTU DO REJESTRU ZABYTKÓW „A”

Na podstawie art. 3 pkt. 1 i 2, art. 6 ust. 1 pkt 1 lit. c, art. 7 pkt. 1, art. 8, art. 9 ust. 1, art. 89 pkt 2 i art. 91 ust. 4 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity z dnia 10 września 2014 roku – Dz.U. z 2014, poz. 1446, z póź. zm.) oraz art. 104 § 1 Kpa, w wyniku postępowania administracyjnego przeprowadzonego z urzędu

ŚLĄSKI WOJEWÓDZKI KONSERWATOR ZABYTKÓW ORZĘKA WPISAĆ DO REJESTRU ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO POD NUMEREM A/480/2016 NASTĘPUJĄCY OBIEKT

PORTAL WYLOTU GŁĘBOKIEJ SZTOLNI „FRYDERYK” Z 1834 R. ZLOKALIZOWANY W PŁAKOWICACH NA TERENIE GMINY ZBROSŁAWICE

Obiekt jest własnością Skarbu Państwa – Starosty Tamogórskiego wykonującego zadania z zakresu administracji rządowej, z siedzibą w Tarnowskich Górach przy ul. Kartuszczyń 5. Dla nieruchomości usytuowanej na działce 69/8, jednostka ewidencyjna Zbrosławice, obręb Płakowice, karta mapy 1, jest prowadzona w Sądzie Rejonowym w Tarnowskich Górach, w V Wydziale Ksiąg Wieczystych - Księga Wieczysta nr KW GL1T/00090001/3.

Wobec braku mapy zasadniczej oraz braku oznaczenia portalu wylotu Głębokiej Sztolni „Fryderyk” z 1834 r., na mapie ewidencji gruntów w skali 1:5000 Gmina Zbrosławice, Obręb Płakowice karta mapy 1, Zbrosławice karta 1., a także mapie topograficznej z ewidencji gruntów Obręb Płakowice karta mapy 1 w skali 1:5000, lokalizację portalu wyznaczono w oparciu o wschodnią granicę działki 69/8, jednostka ewidencyjna Zbrosławice, Obręb Płakowice, karta mapy 1,

Wpis do rejestru zabytków obejmuje portal wylotu Głębokiej Sztolni „Fryderyk” z 1834 r., usytuowany na działce 69/8 zapisanej w Księdze Wieczystej GL1T/00090001/3, z lokalizacją oznaczoną na mapce topograficznej z ewidencją gruntów Obręb Płakowice K.1, skala 1:2500 (oryginał w skali 1:5000), stanowiącej załącznik nr 1 do niniejszej decyzji oraz na mapce ewidencji gruntów Gmina Zbrosławice, Obręb Płakowice, Karta 1, skala 1:2500 (oryginał w skali 1:5000), stanowiącej załącznik nr 2 do niniejszej decyzji.

Uzasadnienie

W dniu 10.05.2016r., wpłynął wniosek Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Tamogórskiej z siedzibą w Tarnowskich Górach przy ul. Gliwickiej 2 w sprawie wszczęcia postępowania o wpis do rejestru zabytków portalu wylotu Głębokiej Sztolni „Fryderyk” na terenie gminy Zbrosławice. W związku z wnioskiem j.w., Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków w dniu 20.07.2016 r., wszczął z urzędu postępowanie administracyjne w sprawie wpisania do rejestru zabytków portalu wylotu Głębokiej Sztolni „Fryderyk” zlokalizowanego w Płakowicach na terenie gminy Zbrosławice, na działce 69/8, jednostka ewidencyjna Zbrosławice, Obręb

Płakowice, karta mapy 1, z powiadomieniem właściciela obiektu i nieruchomości gruntowej, na której się on znajduje, tj. Skarbu Państwa – Starosty Tamogórskiego wykonującego zadania z zakresu administracji rządowej, z siedzibą w Tamowskich Górach przy ul. Kartuszwiec 5 oraz Stowarzyszenia Młóśników Ziemi Tamogórskiej, z siedzibą w Tamowskich Górach przy ul. Gliwickiej 2.

W trakcie prowadzonego postępowania zweryfikowane i uzupełnione zostały posiadane informacje o portalu wylotu Głębokiej Sztolni „Fryderyk” zlokalizowanego w Płakowicach na terenie gminy Zbrostławice, w oparciu o materiały publikowane, w tym Instytutu Tamogórskiego w Tamowskich Górach, materiały dokumentacyjne – „Podziemia bytomsko-tamogórskie Garbu Tamogórskiego. Rys historyczny i obecny stan wyrobisk, sztolni i szybów” Polskiego Towarzystwa Przyjaciół Przyrody „Pro Natura” z siedzibą we Wrocławiu przy ul. Podwale 75, wykonane w 1992 r., z udziałem mgr inż. Jacka Betteja, dr Piotra Cempulik, Tadeusza Bronisława Hadaś, Grzegorza Krys oraz studium historyczno – technicznego („Zabytki techniki wodociągowej w województwie katowickim”, cz. I, tom I, Historia i pozycje ochrony „Zapatrzenie w wodę Górnśląskiego Okręgu Przemysłowego, Eufrozyna Piątek, Wrocław 1990 r.),

W dniu 03.08.2016 r., odbyło się spotkanie z udziałem przedstawicieli Starosty Tamogórskiego wykonującego zadania z zakresu administracji rządowej, Stowarzyszenia Młóśników Ziemi Tamogórskiej w Tamowskich Górach oraz Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W trakcie spotkania zostały przeprowadzone oględziny portalu wylotu Głębokiej Sztolni „Fryderyk”, usytuowanego na działce 69/8, na terenie Płakowic gmina Zbrostławice, zapisanej w Księdze Wieczystej GL1T/00090001/3. W trakcie oględzin potwierdzone zostało zachowanie portalu wylotu Głębokiej Sztolni „Fryderyk” na terenie Płakowic gmina Zbrostławice. W trakcie spotkania wskazano, że zasób mapowy przedmiotowego miejsca obejmuje dwie pozycje tj.:

- Mapę ewidencji gruntów w skali 1:5000 – Gmina Zbrostławice, Obręb Płakowice, karta 1 (działka 69/8),
- Mapę topograficzną z ewidencją gruntów – Obręb Płakowice, K 1 (działka 69/8).

Wobec braku oznaczenia portalu wylotu Głębokiej Sztolni „Fryderyk”, na mapach jw. przyjęte zostało, że lokalizację obiektu wyznacza wschodnia granica działki 69/8. Działka 69/8 stanowi własność Skarbu Państwa – Starosty Tamogórskiego wykonującego zadania z zakresu administracji rządowej. Dla nieruchomości usytuowanej na działce 69/8, jednostka ewidencyjna Zbrostławice, obręb Płakowice, karta mapy 1, jest prowadzona w Sądzie Rejonowym w Tamowskich Górach, w V Wydziale Ksiąg Wieczystych - Księga Wieczysta nr KW GL1T/00090001/3. Zaproponowany zakres ochrony konserwatorskiej portalu wylotu Głębokiej Sztolni „Fryderyk” odniesiony został do partii frontowej wraz z częściami bocznymi oraz części dachu, wykonanych z płaskowca.

W dniu 03.08.2016 r., do Stron postępowania, tj. Skarbu Państwa – Starosty Tamogórskiego wykonującego zadania z zakresu administracji rządowej z siedzibą w Tamowskich Górach przy ul. Kartuszwiec 5 oraz Stowarzyszenia Młóśników Ziemi Tamogórskiej z siedzibą w Tamowskich Górach przy ul. Gliwickiej 2, zostało dostarczone pismo z informacją o zakończeniu postępowania dowodowego w sprawie wpisania do rejestru zabytków nieruchomych województwa śląskiego portalu wylotu Głębokiej Sztolni „Fryderyk” zlokalizowanego w Płakowicach na terenie Gminy Zbrostławice (na działce 69/8, jednostka ewidencyjna Zbrostławice, obręb Płakowice, karta mapy 1, KW GL1T/00090001/3) i przysługującym prawie do zapoznania się z całością materiału dowodowego zgrupowanego w przedmiotowej sprawie oraz wypowiedzenia się, co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego zawiadomienia. Po upływie wskazanego terminu, przy braku wypowiedzenia się Stron w sprawie, postępowanie zostało zakończone, z wydaniem niniejszej decyzji.

Portal Głębokiej Sztolni „Fryderyk” powstał w 1834 r. Jest zlokalizowany w rejonie Płakowic na terenie gminy Zbrostławice, w pobliżu Tamowskich Gór. Znajduje się wąskiej, płytkiej, zalesionej dolinie przylegającej do zachodniej granicy parku Repeckiego, otoczonej otwartymi użytkami rolnymi. Portal ten, zwany „Bramą Gwarłów” stanowi kulminacyjny punkt ujęcia wody z Głębokiej Sztolni „Fryderyk” do roznosu wykonanego w wykopie, mierzącego ok. 0,9 km długości. Roznos ten uierunkowany został równolegle do koryta rzeki Dramy, płynącej w bezpośrednim jego sąsiedztwie po stronie północnej. Do Dramy odprowadzana była płynąca roznosem woda. Głęboka Sztolnia „Fryderyk” była inwestycją fiskalną podjętą dla zabezpieczenia wydobycia

Kopalni „Fryderyk” („Friedrichsgrube”) działającej w Tarnowskich Górach od 1784 r., także należącej do skarbu pruskiego. Prowadzonej przez kopalnię eksploatacji złóż rud kruszcowośnych obwoju i srebra towarzyszyły problemy związane z odwadnianiem wyrobisk. Rozwiązawano je przy użyciu kolejno instalowanych pomp z napędzającymi je maszynami parowymi oraz prowadząc budowę i rozbudowę systemu sztolni. Po 1810 r., rozwój Kopalni „Fryderyk” i planowanego wydobywania na dużą skalę był możliwy głównie dzięki złożom położonym poniżej poziomu Północnego (Centralnego) Systemu Sztolniowego. By dobrać do tych złóż zdecydowano się na budowę nowej sieci korytarzy odwadniających, co miało umożliwić prowadzenie eksploatacji pokładów rud srebrnośnych położonych o 7 m poniżej przekopu „Redena”. Pierwsze plany zbudowania w pełni grawitacyjnego systemu odwadniania zostały przygotowane w 1812 r. Dla ich realizacji czas był jednak niesprzyjający i dopiero w 1820 przystąpiono do prac projektowych nad odbudową starej sztolni „Krakowskiej” pochodzącej z 1568 r. Po wykonanych odwiertach ustalono jednak, że dawna sztolnia nie jest już w pełni drożna i nie osiągnie docelowo pożądanego głębokości. W związku z tym rozpoczęto projektowanie nowej sztolni z przesunięciem jej głębokości o 1,8 m poniżej poziomu sztolni „Krakowskiej”, tak by połączyć ją ze starym centralnym systemem odwadniającym. Południowy System Sztolniowy Kopalni „Fryderyk” został wybudowany w latach 1821 – 1834, jako najgłębszy poziom odprowadzania wody dla umożliwienia eksploatacji najniższej położonych pokładów rud kruszcowośnych. Ogólna długość głównych chodników odwadniających i sztolni mierzy ponad 17 km. W obrębie Głębokiej Sztolni „Fryderyk” wszystkie odcinki korytarzowych wyrobisk są zgodne w szczegółach z historycznymi planami. Ich drażenie prowadzono z poziomu zawodnionych szypów pionowych – Szypów Maszynowych oraz Lichtloch, tj. świetlików. Duża ilość szypów była przewidziana dla ułatwienia pompowania wody, zabezpieczenia wentylacji i wydobywania urobionych skał. Drażenie poziomych odcinków sztolni prowadzono z kilku miejsc równocześnie, w obu kierunkach, do połączenia korytarzy w całość, a maszyny parowe napędzające pompy do odwadniania przenoszono na kolejne szypy w miarę potrzeb. W miejscu wylotu sztolni na powierzchnię powstał ozdobny portal zwieńczony trójkątym frontonem. Wybudowany został z ciosów piaskowca ułożonych z boniowaniem. Wykonany w nim przestronny otwór przeznaczony został dla wypływającego szerokiego potoku wody oraz dla umożliwienia transportu. Ciosy w zamknięciu otworu ułożone zostały z ukształtowaniem linii łuku pełnego. Na kamiennym zworniku wyryte zostały skrzyżowane insygnia górnicze - młot i kilof (pyrik i żelosko), tj. powszechny środkowoeuropejski symbol górniczy, a nad nimi wprowadzona została data 1821. Odnosi się ona do roku rozpoczęcia budowy odcinka Głębokiej Sztolni „Fryderyk” o długości 4568 m, prowadzącego do Szypu „Słazic”, przy którym powstał punkt poboru wody dla Górnosłaskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów. Od czasu zakończenia budowy sztolni portal tkwi na wylocie, a miejsce to – okno sztolni, z czasem nazywano „Bramą Gwarłów”. Sztolnia skutecznie osuszyła eksploatowane pole górnicze i gdy Południowy System Sztolniowy został ukończony, użycie maszyn parowych w jego rejonie dla celów odwadniania stało się zbędne. Aktualnie portal tworzy silny akcent architektoniczny na wylocie sztolni, stanowiąc przy tym unikalny przykład neoklasycznej architektury dla tego typu obiektów, z których kilka z nim porównywalnych znajduje się na terenach Niemiec. Dla terenów Tarnowskich Gór i leżących w pobliżu okolic, a także całego obszaru Górnego Śląska, portal jest jedyną tego typu historyczną pozostałością, zachowaną w pierwotnej formie. Struktura portalu jest autentyczna i dobrze zachowana, a w pomnikowy charakter obiektu wpisuje się symboliczne przekaz świetności tarnogórskiego górnictwa, odnotowanej w ostatnim historycznym okresie jego ożywienia.

Wojewódzki Konserwator Zabytków jako organ administracji publicznej w myśli dyspozycji art. 4 pkt. 1 i 2 oraz art. 9 ust 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, podejmuje z urzędu działania mające na celu zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytku, jego właściwe zagospodarowanie i utrzymanie oraz zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków, w tym czynności w sprawie wpisu do rejestru zabytków.

Po przeanalizowaniu materiału zgromadzonego w sprawie, na podstawie oględzin obiektu stwierdzono, że portal wylotu Głębokiej Sztolni „Fryderyk” stanowi świadectwo minionej epoki, którego zachowanie leży

Urząd Województwa Śląskiego
ul. Francuska 12, 40-015 Katowice
tel. (32) 253 77 98, fax. (32) 256 48 58
www.wkz.katowice.pl

ZALACZNIK NR 1

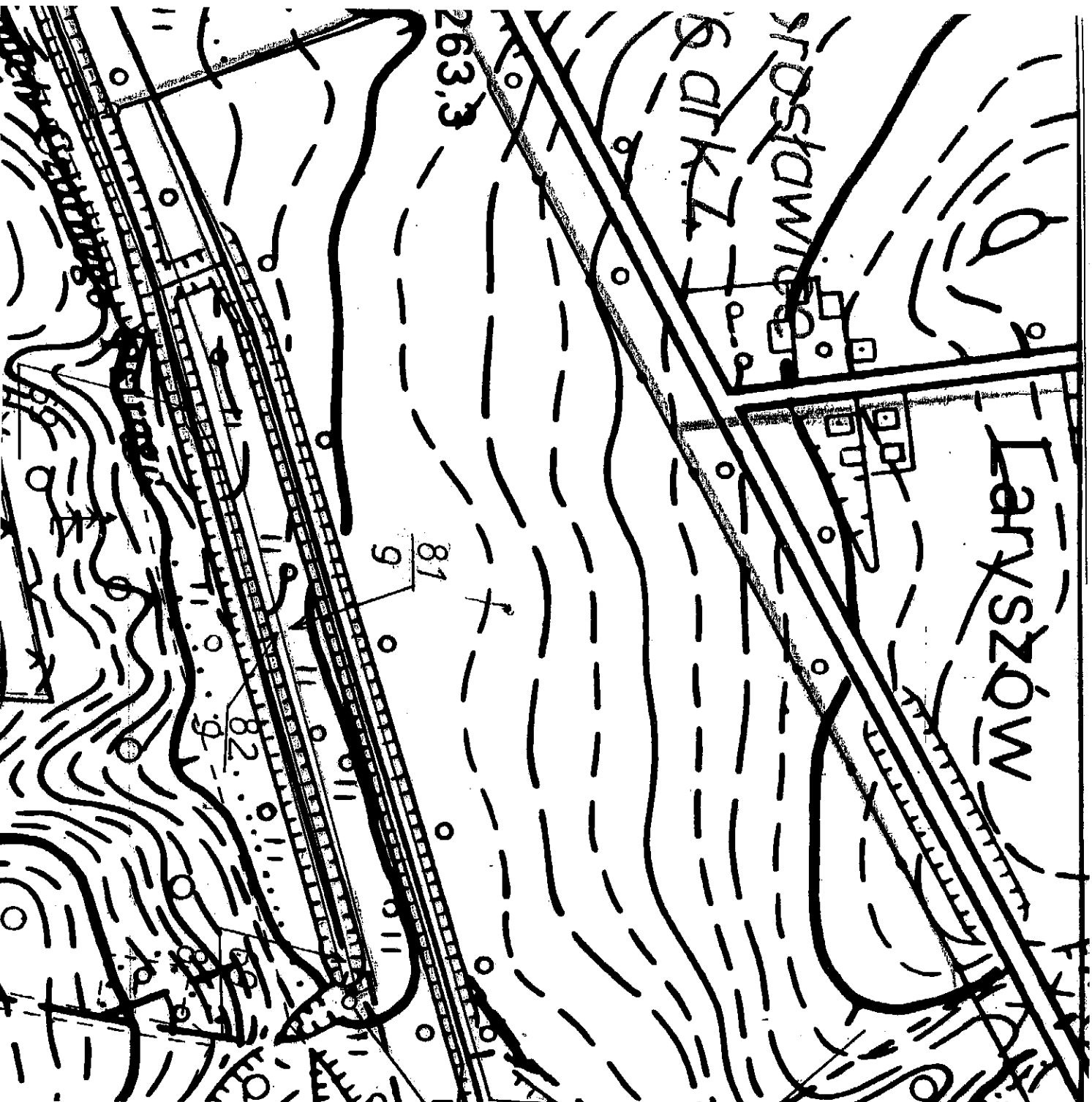
DO DECYZJI NUMER K-RD.5130.14.2016.KL

RPW/7495/2016

Z DNIA 11.08.2016 ROKU

NUMER REJESTRU ZABYTEKÓW A/480/2016

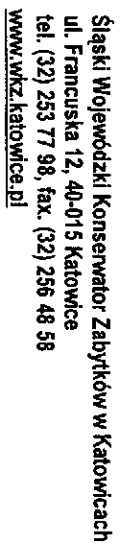
WZ Śląskiego Wojewódzkiego
Konservatora Zabytków
dr Główny Główny Zastępca
Zastępca Śląskiego Wojewódzkiego
Konservatora Zabytków

FRAGMENT MAPY TOPOGRAFICZNEJ Z EWIDENCJĄ GRUNTÓW
OBRĘB PIAKOWICE K.1
Z OZNACZENIEM LOKALIZACJI PORTALU WYLOTU GŁĘBOKIEJ SZTOLNI
„FRYDERYK”

— PORTAL GŁĘBOKIEJ SZTOLNI FRYDERYK

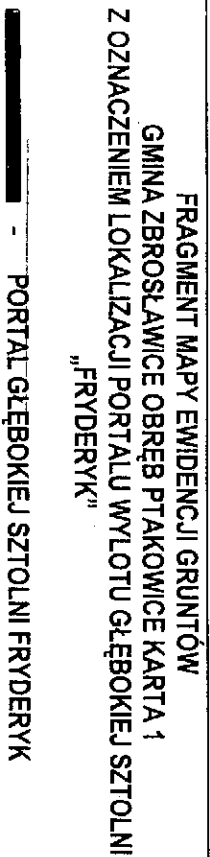
SKALA 1:2500 (ORYGINAŁ W SKALI 1:5000)

DO DECYZJI NUMER K-RD.5130.14.2016.KL

Z DNIA 11.08.2016 ROKU

NUMER REJESTRU ZABYTEKÓW A/480/2016

WZ. Słaskiego Wojewódzkiego
Konservatora Zabytków
mgr Grażyna Glenc - Zajączk
Zastępca Słaskiego Wojewódzkiego
Konservatora Zabytków

PORTAL GŁĘBOKIEJ SZTOLNI FRYDERYK

SKALA 1:2500 (ORYGINAL W SKALI 1:5000)

POUCZENIE O SKUTKACH WPISU DO REJESTRU ZABYTKÓW NIEMUCHOMYCH

Wpis do rejestru zabytków nieruchomych pociąga za sobą następujące skutki wymienione w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity z dnia 10 września 2014 roku – Dz. U. z 2014, poz. 1446, z późniejszymi zmianami)

Art. 5.

Opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- 3) zabezpieczenia i utrzymywania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Art. 9.

Na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków informację o wpisie zabytku nieruchomego do rejestru ogłasza się w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

Art. 12.

Starosta, w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, może umieszczać na zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru znak informujący o tym, iż zabytek ten podlega ochronie.

Art. 25.

1. Zagospodarowanie na cele użytkowe zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru wymaga posiadania przez jego właściciela lub posiadacza:

- 1) dokumentacji konserwatorskiej określającej stan zachowania zabytku nieruchomego i możliwości jego adaptacji, z uwzględnieniem historycznej funkcji i wartości tego zabytku;
 - 2) uzgodnionego z wojewódzkim konserwatorem zabytków programu prac konserwatorskich przy zabytku nieruchomym, określającego zakres i sposób ich prowadzenia oraz wskazującego niezbędne do zastosowania materiały i technologie;
 - 3) uzgodnionego z wojewódzkim konserwatorem zabytków programu zagospodarowania zabytku nieruchomego wraz z otoczeniem oraz dalszego korzystania z tego zabytku, z uwzględnieniem wyeksponowania jego wartości.
2. W celu spełnienia wymagań, o których mowa w ust. 1, wojewódzki konserwator zabytków jest obowiązany nieodpłatnie udostępnić do wglądu właścicielowi lub posiadaczowi zabytku nieruchomego posiadaną przez siebie dokumentację tego zabytku oraz umożliwić dokonywanie niezbędnych odpisów z tej dokumentacji.

Art. 26.

1. W umowie sprzedaży, zamiany, darowizny lub dzierżawy zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru, stanowiącego własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, przy określaniu sposobu korzystania z tego zabytku należy nałożyć, jeżeli stan zachowania zabytku tego wymaga, na nabywcę lub dzierżawcę obowiązek przeprowadzenia w określonym terminie niezbędnych prac konserwatorskich przy tym zabytku.
2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do decyzji o oddaniu w twary zarząd zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru.

Art. 27.

Na wniosek właściciela lub posiadacza zabytku wojewódzki konserwator zabytków przedstawia, w formie pisemnej, zalecenia konserwatorskie, określające sposób korzystania z zabytku, jego zabezpieczenia i wykonania prac konserwatorskich, a także zakres dopuszczalnych zmian, które mogą być wprowadzone w tym zabytku.

Art. 28.

Niezależnie od obowiązków wynikających z opieki nad zabytkami, określonych w art. 5, właściciel lub posiadacz zabytku wpisanego do rejestru lub zabytku znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji zabytków zawiadamia wojewódzkiego konserwatora zabytków o:

- 1) uszkodzeniu, zniszczeniu, zaginięciu lub kradzieży zabytku, niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zdarzenia;
- 2) zagrożeniu dla zabytku, niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zagrożenia;
- 4) zmianach dotyczących stanu prawnego zabytku, nie później niż w terminie miesiąca od dnia ich wystąpienia lub powzięcia o nich wiadomości.

Art. 29.

1. Organy ochrony zabytków w czasie uzgodnionym z właścicielem lub posiadaczem przedmiotu będącego zabytkiem lub posiadającego cechy zabytku, mogą prowadzić badania tego przedmiotu w miejscu, w którym przedmiot ten się znajduje.
2. W przypadku odmowy udostępnienia przedmiotu, o którym mowa w ust. 1, wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję nakazującą jego udostępnienie na czas niezbędny do wykonania badań, jednak nie dłuższy niż 3 miesiące od dnia, w którym decyzja stała się ostateczna.
3. Za szkody wyrządzone w związku z badaniami, o których mowa w ust. 1 lub 2, przysługuje odszkodowanie na zasadach określonych w Kodeksie cywilnym.

Art. 30.

1. Właściciel lub posiadacz zabytku nieruchomego bądź nieruchomości o cechach zabytku jest obowiązany udostępnić ten zabytek bądź nieruchomości wykonawcy badań w celu ich przeprowadzenia.
2. W przypadku odmowy udostępnienia zabytku nieruchomego bądź nieruchomości, o których mowa w ust. 1, wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję nakazującą właścicielowi lub posiadaczowi udostępnienie tego zabytku bądź nieruchomości, na czas niezbędny do przeprowadzenia badań, jednak nie dłuższy niż 3 miesiące od dnia, w którym decyzja stała się ostateczna.
3. Za szkody wyrządzone w związku z badaniami, o których mowa w ust. 1 lub 2, przysługuje odszkodowanie na zasadach określonych w Kodeksie cywilnym.

Art. 31.

1. Osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, która zamierza finansować roboty budowlane przy zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru lub objęłym ochroną konserwatorską na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, jest obowiązana pokryć koszty badań archeologicznych oraz ich dokumentacji, jeżeli przeprowadzenie tych badań jest niezbędne dla ochrony zabytków archeologicznych.
2. Szczegółowy zakres i rodzaj niezbędnych badań archeologicznych przy zabytku nieruchomym, o którym mowa w ust. 1, wojewódzki konserwator zabytków ustala w drodze decyzji.
3. Egzemplarz dokumentacji badań, o których mowa w ust. 1, podlega po ich zakończeniu nieodpłatnemu przekazaniu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków.

Art. 36.

1. Pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków wymaga:
 - 1) prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru;
 - 2) wykonanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku;
 - 3) prowadzenie badań konserwatorskich zabytku wpisanego do rejestru;
 - 4) prowadzenie badań architektonicznych zabytku wpisanego do rejestru;
 - 5) prowadzenie badań archeologicznych;
 - 6) przenieszczenie zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;
 - 8) dokonywanie podziału zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;

- 9) zmiana przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru lub sposobu korzystania z tego zabytku;
- 10) umieszczanie na zabytku wpisanym do rejestru urządzeń technicznych, tablic, reklam oraz napisów, z zastrzeżeniem art. 12 ust. 1;
- 11) podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru;
5. Pozwolenia, o których mowa w ust. 1, wydaje się na wniosek osoby fizycznej lub jednostki organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do korzystania z zabytku wpisanego do rejestru, wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu albo ograniczonego prawa rzeczowego lub stosunku zobowiązaniowego.
7. Pozwolenie na prowadzenie badań konserwatorskich i architektonicznych przy zabytku wpisanym do rejestru albo badań archeologicznych lub poszukiwań ukrytych bądź porzuconych zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych, wydaje się również na wniosek osób fizycznych albo jednostek organizacyjnych zamierzających prowadzić te badania lub poszukiwania. W przypadku nieuzyskania zgody właściciela lub posiadacza nieruchomości na przeprowadzenie tych badań lub poszukiwań przepisy art. 30 ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio.
8. Użytkowanie pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na podjęcie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru nie zwalnia z obowiązku uzyskania pozwolenia na budowę albo zgłoszenia, w przypadkach określonych przepisami Prawa budowlanego.

Art. 38.

1. Wojewódzki konserwator zabytków lub działający z jego upoważnienia pracownicy wojewódzkiego urzędu ochrony zabytków prowadzą kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.
2. W upoważnieniu, o którym mowa w ust. 1, określa się osobę lub osoby upoważnione do przeprowadzenia kontroli, kontrolowaną osobę fizyczną lub jednostkę organizacyjną, miejsce i zakres kontroli oraz podstawę prawną do jej przeprowadzenia.
3. Przy wykonywaniu kontroli wojewódzki konserwator zabytków lub osoby, o których mowa w ust. 1, są uprawnione do:

- 1) wstępu na teren nieruchomości, jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie zniszczenia lub uszkodzenia zabytku;
- 2) oceny stanu zachowania, warunków przechowywania i zabezpieczenia zabytków wpisanych do rejestru, a także zabytków znajdujących się w muzeach, bibliotekach oraz w zbiorach lub zasobach innych państwowych jednostek organizacyjnych i jednostek samorządu terytorialnego, w tymninie uzgodnionym z ich właścicielem lub posiadaczem;
- 3) sprawdzania zgodności wszelkich działań podejmowanych przy zabytkach wpisanych do rejestru oraz prowadzonych badań archeologicznych z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu i zatwierdzoną dokumentacją;
- 4) żądania usłnych lub pisemnych informacji w zakresie niezbędnym dla ustalenia stanu faktycznego dotyczącego zakresu kontroli;
- 5) żądania okazania dokumentów i udostępnienia wszelkich danych mających związek z zakresem kontroli;
- 6) dokonania wpisu w dzienniku budowy w zakresie określonym przepisami Prawa budowlanego.
4. Czynności kontrolne przeprowadza się w obecności kontrolowanej osoby fizycznej albo kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub upoważnionej przez niego osoby, z jednoczesnym przepisów o ochronie informacji niejawnych.
5. Czynności kontrolne dotyczące zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru, które są w zarządzie państw obcych albo są użytkowane przez przedstawicieli dyplomatycznych i konsularnych tych państw lub przez inne osoby zrównane z nimi na podstawie ustaw, umów lub powszechnie ustalonych zwyczajów międzynarodowych, mogą być wykonywane za zgodą tych przedstawicieli lub osób.

Art. 39.

1. Z czynności kontrolnych kontroliujący sporządza protokół, którego jeden egzemplarz doręcza kontrolowanej osobie fizycznej lub kierownikowi kontrolowanej jednostki organizacyjnej.

2. Protokół kontroli zawiera opis stanu faktycznego stwierdzonego w toku kontroli, w tym ustalenie nieprawidłowości, z uwzględnieniem przyczyn powstania, zakresu i skutków tych nieprawidłowości oraz osób za nie odpowiedzialnych.
3. Protokół podpisują kontroliujący i kontrolowana osoba fizyczna albo kierownik kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub upoważniona przez niego osoba, którzy mogą wnieść do protokołu umotywowane zastrzeżenia i uwagi.
4. W razie odmowy podpisania protokołu przez kontrolowaną osobę fizyczną albo kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub upoważnioną przez niego osobę, kontroliujący czyni o tym wzmiankę w protokole, a odmawiający podpisu może w terminie 7 dni przedstawić swoje pisemne uwagi wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków.

Art. 40.

1. Na podstawie ustaleń wynikających z kontroli wojewódzki konserwator zabytków może wydać zalecenia pokontrolne kontrolowanej osobie fizycznej lub kierownikowi kontrolowanej jednostki organizacyjnej.
2. Wojewódzki konserwator zabytków może odstąpić od wydania zaleceń pokontrolnych i wydać decyzję, o której mowa w art. 43, art. 44 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 46 ust. 1, art. 49 ust. 1 lub art. 50 ust. 1.
3. W przypadku kontroli jednostki organizacyjnej wojewódzki konserwator zabytków może zażądać przeprowadzenia postępowania służbowego lub innego przewidzianego prawem przeciwko osobom winnym dopuszczenia do powstania uchybień i poinformowania go w określonym terminie o podjętych działaniach zmierzających do usunięcia tych uchybień.

Art. 41.

W razie stwierdzenia, że działanie lub zaniechanie kontrolowanej osoby fizycznej albo kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub jej pracownika narusza przepisy art. 108-118 ustawy, wojewódzki konserwator zabytków kieruje odpowiednio do Policji, prokuratury albo sądu zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa lub wykroczenia.

Art. 43.

Wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję o wstrzymaniu wykonywanych bez jego pozwolenia lub w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu:

- 1) prac konserwatorskich, restauratorskich, badań konserwatorskich lub architektonicznych przy zabytku wpisanym do rejestru;
- 2) robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru lub w jego otoczeniu;
- 3) badań archeologicznych;
- 4) innych działań, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 6-8 i 10-12.

Art. 44.

1. Decyzja, o której mowa w art. 43, wygasa po upływie 2 miesięcy od dnia jej doręczenia, jeżeli w tym terminie wojewódzki konserwator zabytków nie wyda decyzji:
- 1) nakazującej przywrócenie zabytku do poprzedniego stanu lub uporządkowanie terenu, z określeniem terminu wykonania tych czynności albo
- 2) zobowiązującej do uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na prowadzenie wstrzymanych badań, prac, robót lub innych działań przy zabytku albo
- 3) nakładającej obowiązek podjęcia określonych czynności w celu doprowadzenia wykonywanych badań, prac, robót lub innych działań przy zabytku do zgodności z zakresem i warunkami określonymi w pozwoleniu, wskazując termin wykonania tych czynności.
2. W przypadku nieuzyskania pozwolenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, albo niewykonania obowiązku określonego w ust. 1 pkt 3, wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję nakazującą przywrócenie zabytku do poprzedniego stanu lub uporządkowanie terenu, z określeniem terminu wykonania tych czynności.
3. Po wykonaniu obowiązku, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, wojewódzki konserwator zabytków wydaje pozwolenie na wznowienie wstrzymanych badań, prac, robót lub innych działań przy zabytku.
4. Osoba, która dopuściła się naruszenia przepisów o zabytkach lub naruszyła zakres i warunki określone w pozwoleniu, jest

obowiązana na swój koszt wykonać czynności nakazane w decyzji, o której mowa w ust. 1 pkt 1 i 3 oraz w ust. 2.

Art. 45.

1. W przypadku gdy bez wymaganego pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków lub w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu wykonano przy zabytku wpisanym do rejestru prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane, badania konserwatorskie, architektoniczne lub podjęto inne działania, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 6-8 i 10-12, wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję:

- 1) nakazującą przywrócenie zabytku do poprzedniego stanu lub uporządkowanie terenu, określając termin wykonania tych czynności, albo
- 2) zobowiązującą do doprowadzenia zabytku do jak najlepszego stanu we wskazanym sposobie i w określonym terminie.

2. Przepis art. 44 ust. 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 47.

Wojewódzki konserwator zabytków może wznowić postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia, o którym mowa w art. 36 ust. 1, a następnie zmienić je lub cofnąć, w drodze decyzji, jeżeli w trakcie wykonywania badań, prac, robót lub innych działań określonych w pozwoleniu wystąpiły nowe fakty i okoliczności, mogące doprowadzić do uszkodzenia lub zniszczenia zabytku.

Art. 49.

1. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję nakazującą osobie fizycznej lub jednostce organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do korzystania z zabytku wpisanego do rejestru, wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, twardego zarządu albo ograniczonego prawa rzeczowego lub stosunku zobowiązaniowego, przeprowadzenie prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy tym zabytku, jeżeli ich wykonanie jest niezbędne ze względu na zagrożenie zniszczeniem lub istotnym uszkodzeniem tego zabytku.
2. Wykonanie decyzji nakazującej przeprowadzenie prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy zabytku niemurowym nie zwalnia z obowiązku uzyskania pozwolenia na budowę albo zgłoszenia, w przypadkach określonych przepisami Prawa budowlanego.

3. W przypadku wykonania zastępczego prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy zabytku niemurowym wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję określającą wysokość wierzytelności Skarbu Państwa z tytułu wykonania zastępczego tych prac lub robót, ich zakres oraz termin wymagalności tej wierzytelności.
4. Wierzytelność Skarbu Państwa z tytułu wykonania zastępczego prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy zabytku niemurowym podlega zabezpieczeniu hipoteką przymusową na tej nieruchomości, na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie decyzji, o której mowa w ust. 3. Jeżeli nieruchomości nie posiada księgi wieczystej, zabezpieczenie może być dokonane przez złożenie wniosku i decyzji do zbioru dokumentów.

5. Przepisu ust. 4 nie stosuje się do zabytków niemurowych stanowiących własność Skarbu Państwa.
6. Wierzytelność Skarbu Państwa z tytułu wykonania zastępczego prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy zabytku niemurowym wojewoda, w porozumieniu z Generalnym Konserwatorem Zabytków, może, w drodze decyzji, umorzyć w całości albo w części lub rozłożyć na raty - jeżeli stwierdzono nieściągalność wierzytelności lub jej ściąganie spowoduje znaczny uszczerbek dla sytuacji materialnej osoby lub jednostki, o których mowa w ust. 1.
7. Wykreślenie hipoteki przymusowej z księgi wieczystej następuje na wniosek wojewody na podstawie decyzji, o której mowa w ust. 6. Jeżeli nieruchomości nie posiada księgi wieczystej, wniosek i decyzję składa się do zbioru dokumentów.

Art. 50.

3. W przypadku wystąpienia zagrożenia dla zabytku niemurowego wpisanego do rejestru, polegającego na możliwości jego zniszczenia lub uszkodzenia, starosta, na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, może wydać decyzję o zabezpieczeniu tego zabytku w formie ustanowienia czasowego

zajęcia do czasu usunięcia zagrożenia. Przepisy o gospodarce nieruchomościami stosuje się odpowiednio.

4. Jeżeli nie jest możliwe usunięcie zagrożenia, o którym mowa w ust. 1 lub 3:
- 2) zabytek niemurowy może być na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków wywłaszczony przez starostę na rzecz Skarbu Państwa lub gminy właściwej ze względu na miejsce położenia tego zabytku, w trybie i na zasadach przewidzianych w przepisach o gospodarce nieruchomościami.

Art. 71.

1. W zakresie sprawowania opieki nad zabytkami osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna posiadająca tytuł prawny do zabytku wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, twardego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo stosunku zobowiązaniowego finansuje prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy tym zabytku.
2. Sprzewozowanie opieki nad zabytkami, w tym finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku, do którego tytuł prawny, określony w ust. 1, posiada jednostka samorządu terytorialnego, jest zadaniem własnym tej jednostki.

Art. 73.

Osoba fizyczna, jednostka samorządu terytorialnego lub inna jednostka organizacyjna, będąca właścicielem bądź posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru albo posiadająca taki zabytek w twardej zarządzie, może ubiegać się o udzielenie dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy tym zabytku.

Art. 74.

Dotacja na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru może być udzielona przez:

- 1) ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego ze środków finansowych z części budżetu państwa „Kultura i Ochrona Dziedzictwa Narodowego”,
- 2) wojewódzkiego konserwatora zabytków ze środków finansowych z budżetu państwa w części, której dysponentem jest wojewoda.

Art. 75.

Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego lub wojewódzki konserwator zabytków może udzielić dotacji osobom bądź jednostkom, o których mowa w art. 73, na podstawie umowy zawartej z tymi osobami lub jednostkami.

Art. 76.

1. Dotacja może być udzielona na dofinansowanie:

- 1) nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, ustalonych na podstawie kosztorysu zatwierdzonego przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, które zostały przeprowadzone w roku złożenia przez wnioskodawcę wniosku o udzielenie dotacji lub w roku następującym po roku złożenia tego wniosku;
- 2) nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, które zostały przeprowadzone w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia przez wnioskodawcę wniosku o udzielenie dotacji.
2. Wniosek o udzielenie dotacji, o której mowa w ust. 1 pkt 2, wnioskodawca może złożyć po przeprowadzeniu wszystkich prac lub robót przy zabytku wpisanym do rejestru, określonych w pozwoleniu wydanym przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Art. 77.

Dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane może obejmować nakłady konieczne na:

- 1) sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich;
- 2) przeprowadzenie badań konserwatorskich, architektonicznych lub archeologicznych;
- 3) wykonanie dokumentacji konserwatorskiej;
- 4) opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich;

- 5) wykonanie projektu budowlanego zgodnie z przepisami Prawa budowlanego;
- 6) sporządzenie projektu odtworzenia kompozycji wnętrza;
- 7) zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku;
- 8) stabilizację konstrukcyjną części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku;
- 9) odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki;
- 10) odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50% oryginalnej substancji tej przynależności;
- 11) odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okleńnic, zewnętrznych drzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych;
- 12) modernizację instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych lub w zabytkach, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności;
- 13) wykonanie izolacji przeciwwilgociowej;
- 14) uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nieruchomych o własnych formach krajozrazowych;
- 15) działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu;
- 16) zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót przy zabytku wpisanym do rejestru, o których mowa w pkt 7-15;
- 17) zakup i montaż instalacji przeciwwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej.

Art. 78.

1. Dotacja może być udzielona w wysokości do 50% nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru.
2. Jeżeli zabytek, o którym mowa w ust. 1, posiada wyjątkową wartość historyczną, artystyczną lub naukową albo wymaga przeprowadzenia złożonych pod względem technologicznym prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych, dotacja może być również udzielona do wysokości 100% nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót.
3. W przypadku, jeżeli sian zaciągania zabytku, o którym mowa w ust. 1, wymaga niezwłocznego podjęcia prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku, dotacja może być również udzielona do wysokości 100% nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót.
4. Łączna wysokość dotacji udzielonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego i wojewódzkiego konserwatora zabytków nie może przekraczać wysokości dofinansowania określonej w ust. 1-3.

Art. 81.

1. W trybie określonym odrębnymi przepisami dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru może być udzielona przez organ stanowiący gminy lub powiatu, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale.
2. Dotacja, w zakresie określonym w art. 77, może być udzielona w wysokości do 100% nakładów koniecznych na wykonanie przez wnioskodawcę prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru.

Art. 83.

Na zasadach określonych w przepisach o Komitecie Badań Naukowych, Przewodniczący Komitetu Badań Naukowych może przyznać środki finansowe na badania konserwatorskie, architektoniczne, archeologiczne lub inne badania naukowe związane z prowadzeniem prac konserwatorskich i restauratorskich przy zabytkach.

Art. 93.

1. W sprawach określonych w ustawie i w odrębnych przepisach, organem pierwszej instancji jest wojewódzki konserwator zabytków, a organem wyższego stopnia minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Art. 95.

Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego lub wojewódzki konserwator zabytków mogą w sprawach ochrony zabytków występować na prawach:

- 1) strony - w postępowaniu administracyjnym i cywilnym;
- 2) oskarżyciela posiłkowego - w postępowaniu karnym;
- 3) oskarżyciela publicznego - w postępowaniu w sprawach o wykroczenia.

Art. 108.

1. Kto niszczy lub uszkadza zabytek, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.
2. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.
3. W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 1 sąd orzeka, a w razie skazania za przestępstwo określone w ust. 2 sąd może orzec, na wiązkę na wskazany cel społeczny związany z opieką nad zabytkami w wysokości od trzykrotnego do trzydziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia.

Art. 110.

1. Kto będąc właścicielem lub posiadaczem zabytku nie zabezpieczy go w należyty sposób przed uszkodzeniem, zniszczeniem, zaginięciem lub kradzieżą, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.
2. W razie popełnienia wykroczenia określonego w ust. 1 można orzec na wiązkę do wysokości dwudziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia na wskazany cel społeczny związany z opieką nad zabytkami.

Art. 113.

1. Kto będąc właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru lub innego zabytku znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji zabytków nie powiadomi wojewódzkiego konserwatora zabytków o:
 - 1) uszkodzeniu, zniszczeniu, zaginięciu lub kradzieży zabytku niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zdarzenia,
 - 2) zagrożeniu dla zabytku niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zagrożenia,
 - 4) zmianach dotyczących stanu prawnego zabytku, nie później niż w terminie miesiąca od dnia ich wystąpienia lub powzięcia o nich wiadomości
 - podlega karze grzywny.
2. W razie popełnienia wykroczenia określonego w ust. 1 można orzec na wiązkę do wysokości dwudziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia na wskazany cel społeczny związany z opieką nad zabytkami.

Art. 114.

Kto uniemożliwia lub utrudnia dostęp do zabytku organowi ochrony zabytków, wykonującemu uprawnienia wynikające z ustawy, podlega karze grzywny.

Art. 117.

Kto bez pozwolenia albo wbrew warunkom pozwolenia prowadzi prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane, badania konserwatorskie lub architektoniczne przy zabytku wpisanym do rejestru lub roboty budowlane w jego otoczeniu albo badania archeologiczne, podlega karze grzywny.

Art. 118.

Kto bez pozwolenia umieszcza na zabytku wpisanym do rejestru urządzenia techniczne, tablice, reklamy oraz napisy, podlega karze grzywny.

Art. 119.

Kto nie wykonuje zaleceń pokontrolnych, o których mowa w art. 40 ust. 1, podlega karze grzywny.

**PONADTO SKUTKI PRAWNE W ZAKRESIE UPRAWNIENI I OBOWIĄZKÓW
WYNIKAJĄCYCH Z WPISANIA OBIEKTU DO REJESTRU ZABYTKÓW REGULOWANE
SĄ RÓWNIEŻ PRZEPISAMI NASTĘPUJĄCYCH USTAW I ROZPORZĄDZENI:**

- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 14 października 2015 roku w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1789)
- W myśl przepisu art. 13 ust. 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity – Dz. U. z 2015 roku, poz. 1774) – sprzedaż, zamiana, darowizna lub oddanie w użytkowanie wieczyste nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków, a także wnoszenie tych nieruchomości jako wkładów niepieniężnych (aportów) do spółek, wymaga uzyskania pozwolenia właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków – w odniesieniu do nieruchomości stanowiącej własność Skarbu Państwa i w odniesieniu do nieruchomości stanowiących własność jednostki samorządu terytorialnego.
- W myśl przepisu art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity – Dz. U. z 2015 roku, poz. 1774) – jeżeli przedmiotem umowy o oddanie nieruchomości gruntowej w użytkowanie wieczyste jest nieruchomość wpisana do rejestru zabytków, przy określaniu sposobu korzystania z tej nieruchomości można nałożyć, w razie potrzeby, na nabywcę obowiązek odbudowy lub remontu położonych na niej zabytkowych obiektów budowlanych, w terminie określonym w umowie.
- W myśl przepisu art. 68 ust. 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity – Dz. U. z 2015 roku, poz. 1774) – ustalona, zgodnie z art. 67, cenę nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków obniża się o 50 %. Właściwy organ może, za zgodą odpowiednio wojewody albo rady lub sejmiku, podwyższyć lub obniżyć tę bonifikatę.
- W myśl przepisu art. 96 ust. 1a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity – Dz. U. z 2015 roku, poz. 1774) – wojewódzki konserwator zabytków udziela pozwolenia na podział nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków.
- W myśl przepisu art. 7 ust. 1 pkt. 6 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (tekst jednolity – Dz. U. z 2006 r. Nr 121, poz. 844) – zwalnia się od podatku od nieruchomości grunty i budynki wpisane indywidualnie do rejestru zabytków pod warunkiem ich utrzymania i konserwacji, zgodnie z przepisami o ochronie zabytków, z wyjątkiem części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej.
- W myśl przepisu art. 4 ust. 1 pkt. 9 lit. d ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz. U. Nr 45, poz. 207 wraz z późn. zm. wprowadzonymi w Dz. U. z 1989 roku Nr 74, poz. 443) – zwalnia się od podatku nabycie w drodze spadku przez osoby zaliczone do I i II grupy podatkowej, zabytków nieruchomości, jeżeli nabywca zabezpiecza je i konserwuje zgodnie z obowiązującymi przepisami
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 199).
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 1409 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 26 sierpnia 2013 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity – Dz. U. z 2013 r. poz. 1232)
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. z 2015 roku poz. 1651).

